

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра журналістики та українознавства

07/08-94М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та самостійної роботи з
навчальної дисципліни

«Юридична проблематика у сучасних медіа»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Журналістика»
спеціальності 061 «Журналістика»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІЕМ
Протокол № 4 від 12.12.2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни **«Юридична проблематика у сучасних медіа»** для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Журналістика» спеціальності 061 «Журналістика» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Сухаревська Г. В. Рівне : НУВГП, 2025. 23 с.

Укладач: Сухаревська Г. В., кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики та українознавства.

Відповідальний за випуск: Малевич Л. Д., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри журналістики та українознавства.

Керівник групи
забезпечення спеціальності

Дзюба М. М.

© Г. В. Сухаревська, 2025
© НУВГП, 2025

Передмова

Вивчення навчальної дисципліни «Прикладна мас-медійна логіка» є важливим і потрібним. Оскільки при написанні аналітичних матеріалів потребується виняткове вміння аналізувати, оцінювати, аргументувати та робити глибокі

Мета вивчення дисципліни «Юридична проблематика у сучасних медіа» - формування у студентів системного розуміння правових засад діяльності журналіста та медіа, вміння орієнтуватися у законодавстві, що регулює інформаційну сферу, а також здатності застосовувати правові знання для захисту власних прав і прав інших осіб у професійній діяльності.

Основні завдання:

- сформувати у студентів розуміння базових понять і принципів медіаправа, включно з нормами національного та міжнародного законодавства, що регулюють діяльність у сфері масової інформації;

- розвинути вміння аналізувати правові аспекти медійних матеріалів, розпізнавати порушення авторського права, права на приватність, захист честі, гідності та ділової репутації;

- навчити студентів застосовувати знання з медіаправа у практичній журналістській діяльності під час створення, редагування та поширення інформації в різних типах медіа;

- сформувати навички критичного мислення та правової оцінки контенту з огляду на етичні та юридичні стандарти журналістики;

- виробити вміння орієнтуватися в сучасних правових викликах, пов'язаних із розвитком цифрових медіа, соціальних мереж, штучного інтелекту та проблемою дезінформації;

- сприяти усвідомленню ролі журналіста як суб'єкта правової відповідальності та захисника свободи слова в демократичному суспільстві.

У процесі викладання курсу передбачено формування таких **компетентностей**:

Загальних:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного

демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмних результатів навчання:

- виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;

- виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань;

- генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

Розподіл годин практичних занять для денної та заочної форми навчання

Змістова тема	Кількість годин, денна форма	Кількість годин, заочна форма
Змістовий модуль 1 Правові основи діяльності медіа в Україні		
Т.1 Вступ до курсу. Поняття та предмет медіаправа	2 год.	-
Т.2 Конституційні основи свободи слова та інформаційної діяльності	2 год.	-
Т.3 Законодавче регулювання діяльності засобів масової інформації	2 год.	-
Т.4 Правові аспекти доступу до публічної інформації	2 год.	-

Т.5 Авторське право та суміжні права у медіа	2 год.	
Змістовий модуль 2 Правова відповідальність та етика у сучасних медіа		
Т.6 Дефamaція, фейки та відповідальність за поширення недостовірної інформації	2 год.	-
Т.7 Інформаційна безпека та протидія дезінформації	2 год.	1 год.
Т.8 Етичні стандарти журналістики: кодекс, відповідальність, свобода	2 год.	1 год.
Т.9 Правові аспекти діяльності онлайн-медіа, блогерів і контент-креаторів	2 год.	1 год.
Т.10 Реклама, політична агітація і право	2 год.	1 год.
Разом	20 год.	6 год.

Теми практичних занять

Змістовий модуль 1. **ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДІА В УКРАЇНИ**

Тема 1. Вступ до курсу. Поняття та предмет медіаправа

План

1. Поняття медіаправа як галузі знань
2. Предмет медіаправа
3. Мета та завдання курсу «Юридична проблематика у сучасних медіа»
4. Правове поле функціонування сучасних медіа в Україні
5. Принципи свободи слова та інформаційної діяльності
6. Правові межі діяльності журналістів

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Що таке медіаправо і яке його місце в системі сучасного права України?
2. Які основні відносини регулює медіаправо?
3. У чому полягає мета курсу «Юридична проблематика у сучасних медіа»?
4. Які закони України визначають правові основи діяльності медіа?
5. Які принципи свободи слова закріплені у Конституції України?
6. Які існують правові обмеження діяльності журналістів?
7. Чому важливо знати правові основи журналістської діяльності?
8. Як міжнародні стандарти впливають на формування українського медіаправа?
9. Опрацювати Конституцію України (ст. 34) та виписати ключові положення, що гарантують свободу слова.
10. Знайти у Законі України «Про медіа» визначення основних понять: «медіа», «журналіст», «редакція».
11. Підготувати коротке повідомлення про історію становлення медіаправа в Україні.
12. Скласти таблицю, у якій порівняти національні та міжнародні принципи свободи слова.

Література (*Тут і далі вказано номери джерел у списку рекомендованої літератури).

[1, 2, 3, 5, 6, 10, 11, 12, 13]

Тема 2. Конституційні основи свободи слова та інформаційної діяльності

План

1. Конституційні основи свободи слова та інформаційної діяльності
2. Свобода слова в Конституції України.

3. Міжнародні стандарти захисту прав журналістів (ст. 10 Європейської конвенції).
4. Право суспільства на інформацію.
5. Судові прецеденти у сфері свободи вираження поглядів.

**Запитання для актуалізації знань та завдання
для самостійної роботи**

1. Як Конституція України гарантує свободу слова? Яке значення має стаття 34?
2. У чому полягає різниця між свободою слова та правом на інформацію?
3. Які обмеження свободи вираження поглядів передбачає закон і коли вони є допустимими?
4. Як співвідносяться свобода слова та право на повагу до честі, гідності й приватного життя?
5. Яке місце займає стаття 10 Європейської конвенції про захист прав людини у регулюванні свободи слова?
6. Які ключові рішення Європейського суду з прав людини сформували сучасне розуміння свободи вираження поглядів?
7. Як реалізується право журналістів на доступ до інформації та обов'язок держави його забезпечити?
8. Де проходить межа між журналістською свободою та відповідальністю за поширення неправдивих відомостей?
9. Які українські судові рішення стали прецедентами у сфері свободи слова?
10. Які виклики для свободи слова постають у цифрову добу (мова ворожнечі, фейки, цензура, алгоритми соцмереж)?
11. Порівняйте формулювання свободи слова у статті 34 Конституції України та статті 10 Європейської конвенції. Які спільні риси та відмінності у підходах до гарантій і обмежень?
12. Оберіть одну справу ЄСПЛ або українського суду про свободу слова. Коротко опишіть ситуацію, рішення суду та його значення для розуміння меж свободи вираження поглядів.

Література
[1, 2, 7, 14, 15, 16]

Тема 3. Законодавче регулювання діяльності засобів масової інформації

План

1. Закон України «Про медіа» та його структура.
2. Види медіа та їх правовий статус.
3. Ліцензування, реєстрація, відповідальність редакції та власників.
4. Співвідношення національного та міжнародного медіаправа.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Які основні принципи діяльності медіа закріплені в Законі України «Про медіа»?
2. У чому полягає мета прийняття цього закону та як він відрізняється від попередніх актів, що регулювали сферу ЗМІ?
3. Які види медіа визначені законом (аудіовізуальні, онлайн, друковані, платформні) і який їх правовий статус?
4. Які вимоги висуваються до реєстрації та ліцензування медіа? Хто є суб'єктом таких процедур?
5. Яку роль відіграє Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення у контролі за дотриманням законодавства?
6. Яку відповідальність несуть засновники, власники та редакції у разі порушення законодавства про медіа?
7. Як національне медіаправо узгоджується з європейськими стандартами свободи слова та медіарегулювання (Директива ЄС про аудіовізуальні медіапослуги, Конвенція Ради Європи)?
8. Як міжнародні стандарти впливають на розвиток українського законодавства у сфері медіа?

9. Які виклики виникають у застосуванні Закону «Про медіа» в умовах цифрової трансформації та війни?
10. Порівняйте структуру та основні положення Закону України «Про медіа» з одним міжнародним актом (наприклад, Директивою ЄС про аудіовізуальні медіапослуги). Визначте ключові спільні принципи.
11. Оберіть реальний приклад порушення законодавства у сфері медіа (з практики Нацради, судів чи ІМІ). Проаналізуйте, які норми було порушено та яку відповідальність застосовано.

Література

[2, 7, 9, 15, 16, 17, 18]

Тема 4. Правові аспекти доступу до публічної інформації

План

1. Закон «Про доступ до публічної інформації».
2. Поняття відкритих даних.
3. Обмеження у доступі — комерційна, службова та державна таємниця.
4. Судова практика та етичні дилеми журналіста.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Які основні принципи гарантує Закон України «Про доступ до публічної інформації»?
2. Які суб'єкти зобов'язані надавати публічну інформацію?
3. Що таке «публічна інформація» і які її види визначає закон?
4. У чому різниця між поняттями «публічна інформація» і «відкриті дані»?
5. Які приклади відкритих даних ви можете навести із практики роботи журналістів або державних органів?

6. Які існують законні підстави для обмеження доступу до інформації?
7. Як визначається поняття державної, службової та комерційної таємниці?
8. Як забезпечується баланс між правом суспільства на інформацію та захистом персональних даних?
9. Які рішення українських судів або ЄСПЛ визначають межі права на доступ до публічної інформації?
10. Які етичні дилеми можуть виникнути у журналіста під час роботи з публічною інформацією (наприклад, оприлюднення приватних даних публічної особи)?
11. Проаналізуйте статті 6–9 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Визначте, які саме підстави для обмеження доступу застосовуються найчастіше та чому.

Література

[1, 2, 3, 9, 10, 16, 17]

Тема 5. Авторське право та суміжні права у медіа

План

1. Основи авторського права.
2. Захист інтелектуальної власності у журналістиці.
3. Плагіат, цитування, використання зображень і відео.
4. Суміжні права в онлайн-просторі.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Які об'єкти охороняються авторським правом згідно із законодавством України?
2. Хто вважається суб'єктом авторського права у журналістиці?

3. Які умови виникнення авторського права на журналістський матеріал?
4. У чому полягає різниця між авторським правом і суміжними правами?
5. Які форми захисту інтелектуальної власності передбачені в Україні?
6. Як журналіст може довести своє авторство у випадку порушення його прав?
7. Що таке плагіат і яка юридична відповідальність настає за його використання?
8. У яких випадках цитування є правомірним? Які вимоги до посилань і джерел?
9. Які правила використання фотографій, відео та музики в онлайн-медіа?
10. Як регулюється використання контенту на платформах YouTube, Instagram, TikTok із точки зору авторського права?
11. Порівняйте підхід до авторського права у Законі України «Про авторське право і суміжні права» та у практиці Європейського Союзу. Визначте головні відмінності у захисті журналістських матеріалів.
12. Оберіть приклад реального випадку плагіату або неправомірного використання фото/відео у ЗМІ чи соцмережах. Опишіть ситуацію, правову оцінку та можливі дії автора для захисту своїх прав.

Література

[1, 2, 4, 9, 12, 13, 16, 17]

Змістовий модуль 2

ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЕТИКА У СУЧАСНИХ МЕДІА

Тема 6. Дефамация, фейки та відповідальність за поширення недостовірної інформації

План

1. Наклеп і образа у правовому полі.
2. Відповідальність ЗМІ за поширення фейків.
3. Судові справи про дифамацию.
4. Роль журналістських стандартів у перевірці фактів.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Що таке дифамация і як це поняття визначається у національному законодавстві та міжнародній практиці?
2. Чим відрізняються поняття «наклеп» і «образа»?
3. Які статті законодавства України передбачають відповідальність за поширення недостовірної інформації?
4. Як суди визначають, чи є поширена інформація фактом чи оціночним судженням?
5. У яких випадках журналіст несе юридичну відповідальність за публікацію фейкової або неправдивої інформації?
6. Які механізми саморегулювання існують у медіа для запобігання поширенню фейків?
7. Які українські або європейські судові справи стали прецедентними у справах про дифамацию (наприклад, *Lingens v. Austria*, *Ukrainian Media Group v. Ukraine*)?

8. Як журналістські стандарти — баланс думок, достовірність, перевірка джерел — впливають на захист від судових позовів?
9. Як сучасні технології (соцмережі, ШІ, бот-мережі) ускладнюють контроль за поширенням недостовірної інформації?
10. Як забезпечити баланс між свободою слова та відповідальністю за контент у цифровому середовищі?
11. Проаналізуйте одну судову справу про дифамацію (українську або рішення ЄСПЛ). Визначте, як суд тлумачив поняття «оціночне судження» і «недостовірна інформація».
12. Створіть короткий алгоритм перевірки фактів для журналіста або редакції. Опишіть, які етапи дозволяють уникнути поширення фейків і судових позовів.

Література

[1, 2, 3, 7, 9, 16, 17, 21,22]

Тема 7. Інформаційна безпека та протидія дезінформації

План

1. Дезінформація як загроза національній безпеці.
2. Інформаційні війни.
3. Фактчекінг, OSINT, кібербезпека журналіста.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Як законодавство України визначає поняття «дезінформація»?
2. У чому полягає різниця між дезінформацією, пропагандою та фейком?

3. Як дезінформація впливає на національну безпеку та демократичні процеси?
4. Які основні методи інформаційних воєн застосовуються проти України?
5. Як державні органи та медіа співпрацюють у сфері протидії інформаційним атакам?
6. Які існують інструменти фактчекінгу та OSINT (open source intelligence) для журналістів?
7. Як перевіряти достовірність інформації, отриманої з соціальних мереж чи месенджерів?
8. Які загрози кібербезпеці стоять перед журналістами та медіа?
9. Які міжнародні організації займаються боротьбою з дезінформацією (EUvsDisinfo, StopFake, Bellingcat)?
10. Як забезпечити інформаційну гігієну редакції та особисту цифрову безпеку журналіста?
11. Проаналізуйте конкретний приклад інформаційної кампанії або фейку, спрямованого проти України. Визначте, які були інструменти поширення та як реагували державні й медійні структури.
12. Складіть коротку пам'ятку для журналістів про основні правила цифрової безпеки: як захистити облікові записи, комунікацію та джерела інформації.

Література

[1, 2, 3, 7, 8, 14,16, 17, 19, 22]

Тема 8. Етичні стандарти журналістики: кодекс, відповідальність, свобода

План

1. Кодекс етики українського журналіста.
2. Принципи достовірності, об'єктивності, неупередженості.

3. Відповідальність перед суспільством.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Які основні положення містить Кодекс етики українського журналіста?
2. Як етичні принципи поєднуються з правовими нормами у журналістській діяльності?
3. Що означає принцип достовірності інформації і як він реалізується на практиці?
4. Як журналіст може зберігати неупередженість у конфліктних або політично чутливих темах?
5. Яку роль відіграє об'єктивність у формуванні довіри до медіа?
6. Які етичні межі існують між правом на свободу слова і шкодою, що може бути завдана суспільству чи людині?
7. У чому полягає відповідальність журналіста перед суспільством і аудиторією?
8. Які типові етичні дилеми виникають у журналістів під час роботи (наприклад, конфлікт інтересів, вторгнення в приватність, прихована реклама)?
9. Як діє Комісія з журналістської етики та які механізми розгляду скарг передбачені?
10. Як змінилися етичні стандарти журналістики в умовах війни та цифрової комунікації?
11. Ознайомтесь із Кодексом етики українського журналіста <http://www.cje.org.ua/ua/code>
Визначте три принципи, які, на вашу думку, є найважливішими для сучасного журналіста, і поясніть чому.
12. Проаналізуйте приклад із медіапрактики (можна з ІМІ або RSF), де журналіста звинуватили в порушенні етичних стандартів. Опишіть, у чому полягала дилема та яке рішення було б справедливим із точки зору етики.

Література

[1,2,3, 7, 9, 16, 22]

Тема 9. Правові аспекти діяльності онлайн-медіа, блогерів і контент-креаторів

План

1. Правовий статус блогера. Монетизація контенту.
2. Відповідальність за публікації в соцмережах.
3. Етичні дилеми онлайн-комунікації.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Хто такий блогер у правовому розумінні: чи має він статус журналіста?
2. Які права та обов'язки мають блогери й контент-креатори відповідно до українського законодавства?
3. Чи поширюються норми Закону «Про медіа» на блогерів і користувачів соцмереж?
4. Які існують форми монетизації онлайн-контенту (реклама, партнерські програми, донати, платні підписки)?
5. Як регулюється питання оподаткування доходів від монетизації контенту в Україні?
6. Яку юридичну відповідальність несе блогер за поширення недостовірної, образливої чи шкідливої інформації?
7. Як відрізнити особисту думку блогера від публічної інформації, що має суспільне значення?
8. Які ризики виникають при використанні чужого контенту (фото, відео, музики) без дозволу автора?

9. Які етичні дилеми можуть виникнути у блогера (реклама сумнівних товарів, маніпуляції, хейт).
10. Як поєднати свободу вираження поглядів у соцмережах із правовою та моральною відповідальністю перед аудиторією?
11. Проаналізуйте, чи можна блогера вважати суб'єктом медіадіяльності відповідно до Закону України «Про медіа». Аргументуйте свою позицію, спираючись на конкретні статті закону.
12. Оберіть реальний кейс (український або міжнародний), де блогера притягнули до відповідальності за публікацію в соцмережі. Опишіть обставини, рішення суду (або реакцію платформи) та зробіть висновки для професійної практики.

Література

[3, 7, 9, 10, 16, 17, 21]

Тема 10. Реклама, політична агітація і право

План

1. Закон «Про рекламу» та «Про вибори».
2. Прихована реклама, політична джінса.
3. Етичні аспекти комерційної комунікації.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Які основні принципи реклами визначає Закон України «Про рекламу»?
2. Як розмежовується політична реклама та політична агітація згідно із законом «Про вибори»?
3. Які види реклами заборонені в Україні (наприклад, дискримінаційна, маніпулятивна, прихована)?
4. Що таке «джінса» у політичній комунікації, і чому вона становить загрозу для демократії?

5. Як визначити межу між журналістським матеріалом і рекламним контентом?
6. Які механізми контролю за дотриманням рекламного законодавства в Україні?
7. Яку відповідальність несуть ЗМІ та журналісти за поширення недобросовісної чи прихованої реклами?
8. Які вимоги до маркування комерційного контенту в онлайн-медіа та соцмережах?
9. Які етичні виклики виникають у журналістів під час співпраці з рекламодавцями або політичними партіями?
10. Як міжнародні стандарти (ЄС, Ради Європи, OSCE) регулюють питання політичної реклами та агітації?
11. Порівняйте положення Закону України «Про рекламу» з європейськими стандартами прозорості політичної реклами. Визначте головні розбіжності та можливі напрями вдосконалення українського законодавства.
12. Оберіть приклад прихованої реклами або «джинси» у медіа (український чи міжнародний кейс). Проаналізуйте, у чому полягало порушення і як би це можна було кваліфікувати з погляду права та етики.

Література

[1, 2, 3, 14, 15, 18]

Орієнтовна тематика рефератів

1. Дезінформація як загроза національній безпеці України: правові та комунікаційні аспекти.
2. Інформаційні війни: механізми впливу, цілі та інструменти.
3. Фактчекінг і OSINT як інструменти сучасної журналістики.

4. Кібербезпека журналіста: як захистити себе і свої джерела інформації.
5. Етичні принципи журналістики у часи війни та кризових ситуацій.
6. Кодекс етики українського журналіста: його роль у формуванні професійної культури.
7. Баланс між свободою слова і відповідальністю журналіста перед суспільством.
8. Правовий статус блогера в Україні: між журналістикою і приватною комунікацією.
9. Монетизація контенту та авторське право у діяльності контент-креаторів.
10. Відповідальність блогерів і медіа за поширення недостовірної інформації в соцмережах.
11. Етичні дилеми онлайн-комунікації: хейт, маніпуляції, межі приватності.
12. Закон України «Про рекламу»: ключові положення та проблеми застосування.
13. Політична джінса як форма маніпуляції суспільною думкою: етичний та правовий вимір.
14. Прозорість і маркування реклами в онлайн-медіа: українські норми та європейський досвід.
15. Виборчі кампанії у медіа: відповідальність журналістів і стандарти політичної комунікації.

Зразки тестових запитань з навчальної дисципліни

I рівень

1. Що таке медіаправо?
 - а) Галузь кримінального права
 - б) Система норм, що регулюють діяльність ЗМІ
 - в) Розділ міжнародного гуманітарного права

- г) Сфера політичної комунікації
- г) Розділ міжнародного права

2. Який предмет курсу «Юридична проблематика у сучасних медіа»?

- а) Відносини між владою і бізнесом
- б) Відносини у сфері створення та поширення інформації
- в) Економічні відносини суб'єктів реклами
- г) Відносини у сфері трудового права
- г) Відносини у сфері бізнесу

3. Основним джерелом медіаправа є:

- а) Конституція України
- б) Господарський кодекс
- в) Закон «Про політичні партії»
- г) Закон «Про адвокатуру»
- г) Закон «Про освіту»

4. Яка головна мета курсу «Юридична проблематика у сучасних медіа»?

- а) Розвиток креативного мислення
- б) Формування правової культури журналіста
- в) Вивчення історії медіа
- г) Аналіз рекламних стратегій
- г) Аналіз стратегій в бізнесі

II рівень

1. Конституційні гарантії свободи слова включають:

- а) Право на поширення інформації
- б) Право на отримання інформації
- в) Право на ведення бізнесу
- г) Право на анонімність
- г) Право на владу

2. До випадків, коли допускаються обмеження свободи слова, належать:
 - а) Захист державної безпеки
 - б) Захист громадського порядку
 - в) Захист моралі
 - г) Будь-які політичні мотиви
 - г) Захист освіти
3. Стаття 10 Європейської конвенції гарантує:
 - а) Свободу вираження поглядів
 - б) Свободу отримувати й поширювати інформацію
 - в) Право на приватну власність
 - г) Право на страйк
 - г) Право на освіту

Рекомендована література

Основна література

1. Кодацька Н. О., Філатов В. В. Медіаправо : навчальний посібник Університет митної справи та фінансів. Дніпро : УМСФ, 2024. 93 с.
2. Кормич Б. А. Інформаційне право : підручник. Харків : Бурун і Ко, 2011. 334 с.
3. Марущак А. І. Інформаційне право: регулювання інформаційної діяльності: навчальний посібник. Київ : Скіф. КНТ, 2008. 344 с.
4. Еннан Р. Є. Медіаправо: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем спеціальності «Журналістика». Одеса : НУ "ОЮА", 2021. 50 с.
5. Robertson, G., Nicol, A. Media Law. London : Penguin Books, 2008. 1104 p.
6. Barendt, E. Freedom of Speech. Oxford: Oxford University Press, 2007. 526 p.

Додаткова література

7. Гуз А. М. Історія захисту інформації в Україні та провідних країнах світу: навчальний посібник. КНТ, 2007. 260 с.
8. Кузнецова О. Д. Правові норми журналістики України: Посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 352 с.
9. Марущак А. І. Інформаційне право: доступ до інформації: навчальний посібник. К. : КНТ, 2007. 532 с.
10. Цимбалюк В. С., Гавловський В. Д., Брижко В. М. Основи інформаційного права України : навчальний посібник. Знання, 2009. 414 с.
11. Цимбалюк В. С. Інформаційне право (основи теорії і практики) : монографія. К. : «Освіта України», 2010. 388 с.
12. Деніел Саймонс. Стисло про дифамацію: основні концепції законодавства про захист репутації. К. : Видання інституту Медіа Права, 2008.
13. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
14. Виноградова Г. В. Інформаційне право України: навчальний посібник. К. : МАУП, 2006. 144 с.
15. Ліпкан В. А., Максименко Ю. Є., Желіховський В. М. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції. К : КНТ, 2006. 208 с.
16. UNESCO. World Trends in Freedom of Expression and Media Development. Paris : UNESCO, 2015

Інтернет-ресурси

17. Закон України «Про інформацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
18. Кодекс етики українського журналіста. URL: <http://www.cje.org.ua/ua/code>
19. Інститут масової інформації (ІМІ): аналітика, моніторинги, поради журналістам. URL: <https://imi.org.ua>
20. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. URL: <https://www.nrada.gov.ua>
21. OSCE Representative on Freedom of the Media. URL: <https://www.osce.org>
22. European Centre for Press and Media Freedom. URL: <https://www.ecpmf.eu/>
23. Reporters Without Borders (RSF). URL: <https://rsf.org>
24. The Trust Project. URL: <https://thetrustproject.org/>
25. Article 19 Global Campaign for Freedom of Expression. URL: <https://www.article19.org/>